

### **Aalscholver weigert geep**

Behalve Bruinvissen en langsvliegende zeevogels valt er tijdens het zeetrekten nog meer te beleven. Pim Wolf zag op 29 april bij Westkapelle een aalscholver opduiken met een 60 cm lange geep (*Belone belone*) in de snavel. Op zich had de vogel een smakelijke en voedzame maaltijd te pakken (een geep van 60 cm weegt circa 250 gram, wat in één hap een derde is van de dagelijkse voedselbehoefte van een aalscholver), maar zo'n geep is wel erg groot en voorzien van een lange, puntige bek. De aalscholver doodde de vis tijdens een worsteling van ongeveer drie minuten, en probeerde meermalen het beest in te slikken maar staakte uiteindelijk zijn pogingen en liet de geep voor wat hij was. Er zijn blijkbaar toch grenzen aan wat de 'vliegende biobak' kan verstouwen!

### **Opnieuw veel dode eidereenden in 2002**

De eidereend is in de Nederlandse Waddenzee aan het derde rampjaar in successie bezig. Dit uit zich op twee manieren. In de eerste plaats blijven nog maar heel weinig eidereenden overwinteren in de Waddenzee. Waren dat er vroeger ruim 100.000, begin 2002 werden bij vliegtuigtellingen nog slechts 48.000 eiders op het wad geteld. Daar stond tegenover, dat er 56.500 op de Noordzee werden geteld, met de kustzone voor Noord-Holland en van Ameland als belangrijkste lokaties. In de tweede plaats gingen er opnieuw heel veel eiders dood de afgelopen winter. Curieus hierbij was, dat de sterfte beperkt was tot de Waddenzee en de Hondsbossche Zeewering. De hoofdmacht van de eenden, ten noorden van Ameland en verder op zee voor de kust van Noord-Holland, kende geen sterfte van betekenis. Het grote verschil tussen beide groepen was, dat de eenden op de Noordzee *Spisula* als hoofdvoedsel hadden, terwijl de eenden in de Waddenzee, maar ook op de Hondsbossche zeewering het met mossels en kokkels moesten zien te stellen. Dit laatste gaat de afgelopen drie jaar blijkbaar niet meer. In de Waddenzee gingen veel jonge vogels dood; op de Hondsbossche Zeewering zelfs vrijwel uitsluitend jonge vogels. In de Waddenzee gingen echter, vooral wat later in de winter, ook heel veel volwassen (broed)vogels dood. Deze broedvogels waren, in tegenstelling tot de jonge vogels, keurig uitgeruid en hadden vaak een subliem verenkleed, maar waren net als de jonge vogels, tot op het bot vermagerd. Als belangrijkste doodsoorzaak is verhongering vastgesteld. Er was niet één bepaald ziektebeeld dat de dode eiders gemeenschappelijk hadden en ook de hoeveelheden darmparasieten, die vaak als doodsoorzaak zijn aangewezen varieerden zodanig (van 0-2000 per darm) dat het niet een gemeenschappelijk probleem uit naar voren kwam. Twee vragen resteren: wat veroorzaakt de verhongering? Er ligt namelijk wel degelijk voedsel op het wad, maar iets aan dat voedsel deugt blijkbaar niet; en waarom blijven eiders in de Waddenzee zitten waar ze verhongeren, terwijl grote aantallen soortgenoten de winter goed doorkomen op de Noordzee, een paar kilometer verderop? Het antwoord op de laatste vraag lijkt verschillend voor jonge en oude dieren. Jonge vogels lijken de concurrentie met de volwassen vogels te verliezen, en kunnen daardoor wellicht niet terecht op de *Spisula* banken op de Noordzee, of ze zijn domweg nog niet in staat om op water van ruim 10 diep efficiënt te foerageren. Ze blijven dus noodgedwongen sukkelen op het wad, of gaan op de Noordzee aan de kant zitten, op strekdammen en de Hondsbossche Zeewering, waar onvoldoende goed voedsel lijkt te liggen. Volwassen vogels kunnen wel uitwijken, maar sommige doen dat niet. Verondersteld wordt nu, dat dit vooral de eigen broedvogels zijn, met een sterke binding aan de eigen kolonie, vooral wat later in de winter (dan gaan de meeste oude mannen dood). Wellicht doen ze het aanvankelijk goed (het verenkleed is in prima conditie), maar zwemmen ze een ecologische fuik in als ze terugkeren naar de kolonie, in maart/april. Eenden uit de Oostzee die hier komen overwinteren hebben hier geen last van. Vooral op Vlieland, waar in het verleden veel eigen vogels zijn geringd, worden de laatste winters veel dode vogels gevonden met Nederlandse ringen. De klappen lijken dus te vallen onder de eigen broedvogels, en onder de jonge aanwas. Al met al levert dat een slecht vooruitzicht op voor de eidereend als broedvogel in Nederland. Zie voor een overzicht: <http://home.planet.nl/~camphuys/NZGNSO.html>

### **RECENTE PUBLICATIES**

**Jan Seys (2001). Sea- and coastal bird data as tools in the policy and management of Belgian marine waters". 133+LXIX pp. Universiteit van Gent.** Opmerkelijk proefschrift met een compilatie van het Belgische Zeevogelwerk, zowel op zee als op het strand (stooktellingen). Het geheel resulteert in verspreidingskaarten van zeevogels op het BCP (Belgisch Continentaal Plat, ofwel het kleine stukje Noordzee waar België zeggenschap over heeft), trendanalyses van aantallen zeevogels langs vaste routes (ferries), aanbevelingen voor speciale beschermingszones en –soorten, trends in aantallen aanspoelende zeevogels op de Belgische kust. Informatie: [jan-seys@vliz.be](mailto:jan-seys@vliz.be) of: Jan Seys, Vlaams Instituut voor de Zee vzw, Victoriaalaan 3,B-8400, Oostende, België.